

Секция 5

НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ

OCENA KONKURENCYJNOŚCI WSPÓŁCZESNYCH GOSPODAREK POD WZGLĘDEM FINANSOWYM

Pleskacz Ż. (Akademia Obrony Narodowej, m. Warszawa, Polska)

Światowy Forum Ekonomiczny (WEF) od 1979 r. w ramach Globalnego raportu konkurencyjności pracuje nad integralnym określeniem i porównaniem konkurencyjności gospodarek, a także doskonaleniem metodologii ich oceny. Gospodarka konkurencyjna międzynarodowo to gospodarka, która w warunkach wolnego handlu i swobodnego przepływu czynników wytwórczych jest w stanie relatywnie szybko wzrastać i rozwijać się w długim okresie [1]. WEF wprowadził integralny indeks konkurencyjności, określany jako Global Competitiveness Index (GCI), jednym z części składowych którego jest sektor finansowy. Metodologia GCI poddaje ocenie stan i różnice zaawansowania rozwoju gospodarczego krajów. Sektor finansowy jest bardzo ważną częścią składową indeksu, pozwala on w skuteczny sposób transferować oszczędności obywateli danego kraju oraz sprowadzać z zagranicy zasoby finansowe do najbardziej produktywnych sektorów gospodarki. Skuteczność jego działania powoduje docieranie środków finansowych do tych sektorów gospodarki, które są najefektywniejsze, niezależnie od istniejących powiązań politycznych i prawnowłasnościowych. W celu spełnienia tych zadań, sektor finansowy musi być wiarygodny i przejrzysty, a jednocześnie rynki finansowe muszą być odpowiednio regulowane w celu ochrony inwestorów i innych podmiotów.

W strukturze GCI sektor finansowy jest oceniany przez pryzmat ośmiu wskaźników. Maksymalna liczba punktów, świadczących o najlepszym wyniku odnośnie pierwszych siedmiu wskaźników finansowych wynosi 7 punktów.

Pierwszym wskaźnikiem jest **dostępność rynku finansowego**. Charakteryzuje on sektor finansowy pod względem szerokiej gamy produktów i usług finanso-

wych dla przedsiębiorstw. Pod tym względem w rankingu 140 państw na pierwszych pozycjach w 2015 r. znajdowali się Szwajcaria – 6,59 punktów, Luksemburg – 6,3 punktów, Hong Kong – 6,2 punktów. Polska ze wskaźnikiem 4,9 punktów zajmowała 44 pozycję.

Kolejnym ze wskaźników pokazującym w jakim stopniu konkurencja wśród dostawców usług finansowych w kraju zapewnia świadczenie usług finansowych w przystępnych cenach jest **przystępność usług finansowych**. Ocena rozwoju rynku finansowego dokonane przez pryzmat przystępności usług finansowych pozwala wskazać na dominującą pozycję Szwajcaria - 6,1 punktów, Luksemburg – 6,1 punktów, Finlandia - 6 punktów. Polska uzyskała 4,8 punktów i zajmowała 44 pozycję.

Trzecim wskaźnikiem oceniającym rozwój rynku finansowego jest **ocena finansowania lokalnego rynku kapitałowego**. Za pomocą tego wskaźnika ocenia się łatwość pozyskania pieniędzy poprzez emisję akcji na giełdzie. Pozwala on ocenić możliwości władz lokalnych w pozyskiwaniu środków finansowych na realizację przedsięwzięć przyczyniających się do rozwoju regionalnego i lokalnego na swoim terenie. Stworzenie lokalnego rynku kapitałowego jest możliwe poprzez ustawowe zagwarantowanie samorządom terytorialnym źródeł dochodów własnych w postaci podatków i opłat lokalnych oraz innych dochodów m. in. ze zbycia mienia komunalnego. Taka gwarancja znalazła się także w Europejskiej Karcie Samorządu Terytorialnego [2], w której ujęto, że społeczności lokalne mają prawo, w ramach narodowej polityki gospodarczej, do posiadania własnych wystarczających zasobów finansowych, którymi mogą swobodnie dysponować w ramach wykonywania swych uprawnień. Pierwsze trzy miejsca

w rankingu 140 krajów odnośnie tego wskaźnika zajmują kraj z poza Europy: Hong Kong – 5,7, Taiwan – 5,5, Afryka Północna – 5,3. Polska ma 3,6 punktów i znajduje się na 59 pozycji.

Kolejnym wskaźnikiem służącym do oceny rozwoju rynku finansowego, jest **łatwość dostępu do kredytów**. Ocenia on łatwość uzyskania kredytu w banku mając tylko dobry biznes plan i nie mając wystarczającego zabezpieczenia własnymi środkami. Poddaje on ocenie zachowanie banków odnośnie przedsiębiorstw i gospodarstw domowych. Skłonność do korzystania z kredytów wpływa na możliwości rozwoju poszczególnych przedsiębiorstw i w konsekwencji przyczynia się do wzrostu potencjału rozwojowego całej gospodarki. Najlepiej według tego wskaźnika wypadają Katar – 5,1, Malaysia – 4,8, Arabskie Emiraty – 4,5. Polska znajduje się na 89 pozycji mając tylko 2,6 punktów.

Kolejnym, piątym wskaźnikiem służącym do oceny rozwoju rynku finansowego, a w ostateczności również konkurencyjności gospodarki narodowej jest **dostępność kapitału podwyższonego ryzyka** dla innowacyjnych przedsiębiorstw. Ocenia on dostępność kapitału przeznaczonego na innowacje, a więc przedsięwzięcia charakteryzujące się wysokim ryzykiem. Sektor bankowy jest skuteczny w przypadku przedsiębiorstw o dużym stopniu zaawansowania technologicznego, preferujących poufność informacji na temat prowadzonej działalności innowacyjnej, a szczególnie prac badawczo-rozwojowych. Z kolei system finansowy, bazujący na giełdzie ma przewagę w identyfikowaniu najlepszych projektów technologicznych, a ponadto oferuje więcej bardziej elastycznych sposobów pozyskiwania kapitału [3]. Najwyższe miejsca w rankingu odnośnie tego wskaźnika zajmują kraj pozaeuropejskie: Katar – 4,8 punkta, Malaysia – 4,6 punkta, Stany Zjednoczone – 4,5 punkta. W Polsce istnieje relatywnie wysoki poziom wymogów proceduralnych i barier uzyskania kredytu bankowego. Zajmują one dopiero 99 miejsce przy wskaźniku o wartości 2,3.

Następnym ze wskaźników służącym do oceny rozwoju rynku finansowego jest wskaźnik **poprawności działania banków**. Jego wartość w dużej mierze zależy od instytucji finansowych stworzonych w danym celu. Przede wszystkim to są instytucje stabilizujące system bankowy, do których na przykład w Polsce należą: Narodowy Bank Polski (NBP) jako bank centralny; Komisja Nadzoru Finansowego (KNF), jako organ nadzorujący banki oraz Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG), którego celem jest

zapewnienie deponentom wypłaty, do wysokości określonej ustawą środków gwarantowanych w razie ogłoszenia upadłości banku. Wskaźnik opisujący poprawność działalności banków i jego wpływ na rozwój rynku finansowego lokują na pierwsze miejsce Kanadą – 6,7 punktów, Nową Zelandią – 6,7 punktów i Australią – 6,6 punktów. Stworzenie dobrze funkcjonujących ram instytucjonalnych chroniących sektor bankowy kwalifikuje Polskę na 48 pozycję (wartość wskaźnika 5,4).

Siódmym ze wskaźników służącym do oceny rozwoju rynku finansowego jest wskaźnik **regulacji dotyczący rynku kapitałowego**. Poddaje on ocenie regulację giełdową papierów wartościowych. Wskaźnik opisujący regulację rynku kapitałowego i jego wpływ na rozwój rynku finansowego lokują Polskę na 42 miejscu, pierwsze miejsce zajmują Afryka Południowa – 6,4 punktów, drugie miejsce Finlandia – 6,1 punktów, a trzecie Hong Kong – 6,0 punktów.

Ostatnim ze wskaźników służącym do oceny rozwoju rynku finansowego jest **indeks dostępności usług finansowych** w skali od 1 do 10. Im poziom wartości tego wskaźnika jest mniejszy, tym gorszy jest wpływ prawnych rozwiązań na dostępność do usług finansowych; im zaś jest on większy, tym lepszy jest wpływ prawnych rozwiązań na dostępność do usług finansowych. Maksymalną liczbę punktów indeks dostępności usług finansowych posiadają następujące kraje: Australia, Hong Kong, Kenia, Kirgizka Republika, Łotwa, Malaysia, Czarnogóra, Nowa Zelandia, Singapur, Wielka Brytania – 10 punktów. Polska uzyskała też wysoką pozycję – 9 punktów.

Jeżeli popatrzymy na całą historię wskaźnika GCI, to Polska poprawiła swoją pozycję przy jednoczesnym wzroście indeksu konkurencyjności. W dłuższej perspektywie wciąż jest krajem plasującym się w pobliżu 40 pozycji w tym rankingu światowym. Podstawowym problemem wzmocnienia konkurencyjności pod względem finansowym pozostają upraszczanie procedur i procesów (także prawnych), a także tworzenia warunków dla pozyskania kapitału wysokiego ryzyka.

Chociaż rozwój rynku finansowego na Białorusi nie jest ujęty w raporcie, to z dostępnych danych wynika, że jest on w największym stopniu pod wpływem władzy państwowej z bardzo ograniczonym rozwojem rynku finansowego i giełdowego w szczególności. Według statystyk białoruskiego urzędu statystycznego, około 70 % PKB wytwarzane jest w przedsiębiorstwach państwowych. W związku z tym, największym akcjonariuszem w kraju pozostaje państwo.

Bibliografia

1. Radło, M. J. Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki. Uwagi na temat definicji, czynników i miar. – Warszawa : Szkoła Główna Handlowa, 2008.
2. Zasady finansowe społeczności lokalnych – Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, Strasburg, dnia 15 października 1985 w: «Dz. U.» 1994, № 124, poz. 607, art. 9.
3. Pełka, W. Rozwój systemu finansowego w Polsce // Gospodarka Narodowa. – 2007. – № 11–12. – S. 31.